

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ข้าราชการย่อมเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ดี ข้าราชการมีหน้าที่สำคัญส่วนหนึ่ง ก็จะต้องประพฤติปฏิบัติต่อบุคคลทั้งปวงด้วยความ สุจริต จริงใจ วางตัวให้พอเหมาะ พอสมกับฐานะตำแหน่ง พร้อมกับรักษาความสุภาพอ่อนโยนไว้ให้เห็นियวแน่น สม่่าเสมอ นอกจากนี้ยังจะต้องมีความเสียสละ อดทน รู้จักเกรงใจ ให้อภัย ทั้งโอนอ่อนผ่อนตามกันและกันด้วยเหตุผล และสำคัญที่สุด จะต้องหัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังผู้อื่นอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือการระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติบริหารงาน ให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง (กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม. 2542 : 57-58) นอกจากนี้ข้าราชการย่อมต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายและปฏิบัติงานตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

อย่างไรก็ตาม คุณภาพและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครู ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆหลายประการ ประการที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลทั้งในทางบวกและทางลบ ต่อการพัฒนาวิชาชีพครู และเกณฑ์มาตรฐานของผู้บริหาร ก็สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานของวิชาชีพครูด้วย (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542 : 137) แต่สำหรับสถานศึกษานั้นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดเรียกว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน เรียงรวมกันว่าผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องดำเนินการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการที่กำหนดไว้

เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีกรอบในการปฏิบัติงานตามจุดประสงค์ดังกล่าว ครูสภาจึงได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของครูสภา พ.ศ. 2540 โดยยึดถือแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็น “ผู้จัดการ” ทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรอื่นๆ ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและตามความคาดหวังของสังคม เกณฑ์ดังกล่าวมีลักษณะเป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติงานมากกว่า เกณฑ์ของคุณสมบัติ เกณฑ์แต่ละข้อกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกที่นำไปสู่ผลสำเร็จและการประกัน

คุณภาพทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาสามารถประเมินตนเองได้ และบุคคลอื่นก็สามารถประเมินได้เช่นกัน

โรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการป้องกันการกระทำความผิดทางวินัย ข้าราชการครูตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 99 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ที่บัญญัติว่า “ให้ผู้บังคับบัญชาเสริมสร้างพัฒนาและป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดทางวินัยและดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกระทำความผิดวินัย การป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ให้กระทำโดยการเอาใจใส่ สังเกตการ และขจัดสิ่งทีอาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัย ในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้ การป้องกันมิให้ข้าราชการครูกระทำความผิดทางวินัยโดยผู้บริหารโรงเรียนนั้นสามารถทำได้โดย การให้ความรู้แก่ข้าราชการครู การหาวิธีลดความกดดันของข้าราชการครูการใช้มาตรการป้องกันข้าราชการครูกระทำความผิดวินัย (ชำนาญ สอนชื่อ. 2534 : 17-18) นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนยังมีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันการกระทำความผิดทางวินัยข้าราชการครูตามมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 32)

จังหวัดกาฬสินธุ์แบ่งเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็น 3 เขต จากข้อมูลการวิจัยของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์เดิม พบว่า การกระทำความผิดวินัยของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์เดิม ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2534 – 30 กันยายน 2539 มีข้าราชการครูถูกดำเนินการทางวินัยทั้งสิ้น จำนวน 151 ราย และกระทำความผิดวินัยจนถูกลงโทษทางวินัย จำนวน 36 คน (พีระเพชร ศิริกุล. 2542 : บทคัดย่อ) และในช่วงปี พ.ศ. 2540-2545 มีข้าราชการครูได้กระทำความผิดและถูกลงโทษทางวินัยจำนวนทั้งสิ้น 97 คน (บวร เทศารินทร์. 2546 : บทคัดย่อ) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 มี โรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งหมด 178 โรงเรียน มีผู้บริหารจำนวน 178 คน พบว่า มีผู้บริหารที่ถูกกล่าวโทษทางวินัย และการร้องเรียนจากชุมชน จากเรื่องชู้สาว การเงิน พฤติกรรมไม่เหมาะสม และไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและถูกลงโทษทางวินัย จำนวน 24 ราย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 . 2546 : สัมภาษณ์นิตกรเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2) จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำการควบคุมดูแล สนับสนุนและพัฒนาบุคลากรของตนตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาเพียงใด

จากปัญหาที่ผู้บริหารและครูผู้สอนอุทกกลงโทษทางวินัย ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการประเมินระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา ของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ซึ่งการประเมินผล เป็นกลไกที่สำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าการดำเนินงานของผู้บริหารบรรลุเป้าหมายที่คุรุสภากำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขตามมาตรฐานใดบ้าง ผู้บริหารที่เข้าใจมาตรฐานการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา ของคุรุสภา พ.ศ. 2540 เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานผู้บริหารสถานศึกษาและต้องตระหนักถึงความสำคัญของการประเมิน โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน แต่เป็นการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษา ของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพลิสต์ เขต 2 ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายมาตรฐาน

2. การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพลิสต์ เขต 2 ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ตามความคิดเห็นของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสถานภาพ แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายมาตรฐาน มี 12 มาตรฐานและกำหนดระดับคุณภาพไว้ 3 ระดับ ดังนี้(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540 : 1-24) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษา

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพการบริหารการศึกษาอยู่เสมอ

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพในการบริหารการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการ พัฒนาบุคลากรผู้เรียนและชุมชน

ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน และชุมชน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน และชุมชนทั้งงานด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งใน และนอกสถานศึกษา

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมทุกด้านในหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทั้ง ด้านการเรียนการสอน กิจกรรมเสริม ตลอดจนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลโดยตรง ต่อ การพัฒนาครู ผู้เรียน และชุมชน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

ระดับ 1 รู้จุดเด่นจุดด้อยของผู้ร่วมงาน และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงาน

ระดับ 2 แก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงานและส่งเสริมพัฒนาความสามารถ

ให้สูงขึ้นอยู่เสมอ

ระดับ 3 พัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มขีดความสามารถของแต่ละคน

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ระดับ 1 จัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงาน

ระดับ 2 จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงานและชุมชน

ระดับ 3 จัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลคุ้มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

ระดับ 1 เลือกลือ เครื่องมือ เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีคุณภาพมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

ระดับ 2 ใช้และพัฒนาสื่อ เครื่องมือ เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายและผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม

ระดับ 3 คิดค้นผลิตสื่อ เครื่องมือ เทคนิควิธีการในการบริหารการศึกษาโดยผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร

ระดับ 1 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง

ระดับ 2 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง โดยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมตรวจสอบ ประเมินระหว่างการปฏิบัติ และปรับปรุงงานเพื่อนำไปสู่ผลจริง

ระดับ 3 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง โดยผู้ปฏิบัติงานดำเนินการเอง ตรวจสอบ ประเมินระหว่างการปฏิบัติงานด้วยตนเอง และปรับปรุงงานได้เองจนสามารถนำไปสู่ผลได้จริง อย่างภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ระดับ 1 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีหลักฐานการปฏิบัติชัดเจน แสดงถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบของงานที่ได้ปฏิบัติ

ระดับ 2 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีรายละเอียดที่ลึกซึ้งแสดงถึงความสำเร็จของงานที่ชื่นชมภูมิใจ นำเสนอข้อปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการในลักษณะต่างๆ ตามที่ได้ปฏิบัติจนเกิดผลจริง เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ

ระดับ 3 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีรายละเอียดที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงวิธีการ การปฏิบัติให้ได้ผลดีกว่าเดิมจากผลเสียและข้อจำกัดที่พบ และมีข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้ในสภาวะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่อง ในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกแบบอย่างการปฏิบัติงานที่ดีในกระบวนการบริหาร

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนผู้อื่นสรรเสริญและปฏิบัติตามแบบอย่าง que เลือกสรรแล้วจนเป็นปกตินิสัย

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

ระดับ 1 ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆร่วมกับองค์กรอื่นๆ และชุมชน ตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความสามารถและความถนัด

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 10 แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ระดับ 1 สามารถแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็นต่อการบริหารเช่น ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี เทคนิควิธีการ นวัตกรรมในการบริหาร และข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นมาจัดเก็บตัวอย่าง เป็นระบบ และนำมาใช้ในการพัฒนางานและผู้ร่วมงานได้

ระดับ 3 สามารถนำข้อมูลข่าวสารใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาได้เป็นปกติ
วิสัย และสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชนได้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

ระดับ 1 เป็นผู้นำการพัฒนาที่ดี

ระดับ 2 ปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

ระดับ 3 ร่วมกันสร้างแนวทางหรือวัฒนธรรมที่ดีต่อองค์กร

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

ระดับ 1 ตระหนักในปัญหาและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน

ระดับ 2 เตรียมวางแผนแก้ปัญหา วางแผนการเปลี่ยนแปลง และ

ปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์รอบด้าน

ระดับ 3 ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการวิจัย คือ เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหาร
การศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 มี 12 มาตรฐานและกำหนดระดับคุณภาพไว้ 3 ระดับ ดังนี้
(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2540 : 1-24) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหาร
การศึกษา

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพการบริหารการศึกษาอยู่เสมอ

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพในการบริหารการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการ
พัฒนาบุคลากรผู้เรียนและชุมชน

ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงผลที่จะเกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน
และชุมชน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรม โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับครู ผู้เรียน
และชุมชนทั้งงานด้านการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งใน
และนอกสถานศึกษา

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมทุกด้านในหน้าที่ผู้บริหารการศึกษา ทั้งด้านการเรียนการสอน กิจกรรมเสริม ตลอดจนด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลโดยตรง ต่อการพัฒนาครู ผู้เรียน และชุมชน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

ระดับ 1 รู้จุดเด่นจุดด้อยของผู้ร่วมงาน และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงาน

ระดับ 2 แก้ไขข้อบกพร่องของผู้ร่วมงานและส่งเสริมพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นอยู่เสมอ

ระดับ 3 พัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มขีดความสามารถของแต่ละคน

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

ระดับ 1 จัดทำแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงาน

ระดับ 2 จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของหน่วยงานและชุมชน

ระดับ 3 จัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้เกิดผลคุ้มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังคมและสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

ระดับ 1 เลือกลือ เครื่องมือ เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีคุณภาพมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

ระดับ 2 ใช้และพัฒนาสื่อ เครื่องมือ เทคนิควิธีการต่างๆ ที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายและผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม

ระดับ 3 คิดค้นผลิตสื่อ เครื่องมือ เทคนิควิธีการในการบริหารการศึกษา โดยผู้ร่วมงานมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร

ระดับ 1 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง

ระดับ 2 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง โดยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมตรวจสอบ ประเมินระหว่างการปฏิบัติ และปรับปรุงงานเพื่อนำไปสู่ผลจริง

ระดับ 3 มีการปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้จริง โดยผู้ปฏิบัติงาน
ดำเนินการเอง ตรวจสอบ ประเมินระหว่างการทำงานด้วยตนเอง และปรับปรุงงานได้เองจน
สามารถนำไปสู่ผลได้จริง อย่างภาคภูมิใจ

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

ระดับ 1 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีหลักฐานการปฏิบัติ
ชัดเจน แสดงถึงข้อดี ข้อเสีย ผลกระทบของงานที่ได้ปฏิบัติ

ระดับ 2 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีรายละเอียดที่ลึกซึ้ง
แสดงถึงความสำเร็จของงานที่ชื่นชมภูมิใจ นำเสนอข้อปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ
ในลักษณะต่างๆ ตามที่ได้ปฏิบัติจนเกิดผลจริง เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา

ระดับ 3 เป็นการรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง มีรายละเอียดที่ลึกซึ้ง
ยิ่งขึ้น โดยเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงวิธีการ การปฏิบัติให้ได้ผลดีกว่าเดิมจากผลเสียและ
ข้อจำกัดที่พบ และมีข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้ในสภาวะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆอย่างสม่ำเสมอ

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี อย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำ และแก้ไข
ข้อบกพร่อง ในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกแบบอย่างการปฏิบัติงานที่ดีใน
กระบวนการบริหาร

ระดับ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จนผู้อื่นศรัทธาและปฏิบัติตาม
แบบอย่างที่ดีเลือกสรรแล้วจนเป็นปกตินิสัย

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

ระดับ 1 ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆร่วมกับองค์กรอื่นๆ และชุมชน ตามที่ได้รับ
มอบหมาย ได้ครบถ้วน บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ตามความสามารถและความถนัด

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน และร่วมมือกับหน่วยงานอื่นพัฒนา
การศึกษาอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 10 แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

ระดับ 1 สามารถแสวงหาและใช้ประโยชน์จากข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็น
ต่อการบริหารเช่น ข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยี เทคนิควิธีการ นวัตกรรมในการบริหาร

และข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นมาจัดเก็บตัวอย่าง เป็นระบบ และนำมาใช้ในการพัฒนางานและผู้ร่วมงานได้

ระดับ 3 สามารถนำข้อมูลข่าวสารใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาได้เป็นปกติ วิสัย และสามารถให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงาน และชุมชนได้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

ระดับ 1 เป็นผู้นำการพัฒนาที่ดี

ระดับ 2 ปฏิบัติงานเป็นแบบอย่าง ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

ระดับ 3 ร่วมกันสร้างแนวทางหรือวัฒนธรรมที่ดีต่อองค์กร

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

ระดับ 1 ตระหนักในปัญหาและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน

ระดับ 2 เตรียมวางแผนแก้ปัญหา วางแผนการเปลี่ยนแปลง และปรับ

กิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์รอบด้าน

ระดับ 3 ดำเนินกิจกรรมขององค์กรโดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ในอนาคต

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 178 โรงเรียน จำแนกเป็น

1.1 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้บริหาร จำนวน 178 คน

1.2 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นตัวแทนข้าราชการครู

จำนวน 178 คน

1.3 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนองค์กรชุมชน

จำนวน 1,420 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจาก ผู้บริหาร

จำนวน 123 คน ข้าราชการครู จำนวน 123 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2546 จาก 123 โรงเรียน จำนวน 303 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด 2540 : 43) และสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลาก ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 40) จาก 178 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 โรงเรียน และเทียบสัดส่วน จำนวนโรงเรียน ในแต่ละอำเภอ แล้วกระจายตามสัดส่วน

2.2 คัดเลือกเพื่อกระจาย โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 โรงเรียน แยกเป็นอำเภอต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยวิธีการเทียบสัดส่วน

2.3 กำหนดโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการจับฉลาก

2.4 กำหนดกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 123 คน

2.5 กลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการครู โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 123 คน

2.6 กลุ่มตัวอย่าง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาจากชุมชน โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 303 คน เป็นการสุ่มอย่างง่าย

ได้ผู้บริหาร โรงเรียน 123 คน ข้าราชการครู 123 คน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากชุมชน 303 คน รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 549 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่สถานภาพกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็น ผู้บริหาร ข้าราชการครู และผู้แทนองค์กรชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากข้าราชการครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้แทนชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ตามเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 ซึ่งมี 12 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากรผู้เรียนและชุมชน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 10 แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

มาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

3. ระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย เดือน มิถุนายน – ตุลาคม 2547

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารการศึกษาของคุรุสภา พ.ศ. 2540 มี 12 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการพัฒนาบุคลากรผู้เรียนและชุมชน

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้นไปเป็นลำดับ

มาตรฐานที่ 6 ปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร

- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 แสวงหาและให้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- มาตรฐานที่ 11 เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ
- มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

2. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือก และแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย

4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนหนึ่งคน

4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนหนึ่งคน

4.3 ศิษย์เก่า ได้แก่ ผู้แทนสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนหนึ่งคน

4.4 กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและจำนวนหกคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.5 ครูผู้ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.6 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นกรรมการและเลขานุการ

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นเขตพื้นที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 ประกอบไปด้วย อำเภอท่าคันโท อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยเม็ก อำเภอยางตลาด และกิ่งอำเภอน้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

6. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

7. กรรมการ หมายถึง กรรมการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

8. ผู้อำนวยการ หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

9. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเอง ให้ได้ตามมาตรฐานของคุรุสภา พ.ศ. 2540